A VÖRÖS KOLOSTOR.

ÉS

SCSAVNICZA FÜRDŐ

Egy térképpel és a szöveg közé nyomlatott ábrákkal.

Ára 40 fillér.

A zárjelben levő idézések dr. Posewitz «A Magas Tátra és a szepesi Középhegység» című útikönyvére vonatkoznak.

Kapható **Maurer Adolfnál Kassán** és minden könyvkereskedésben. **Ára 4 korona.**

MAGYAR KIRÁLYI TISZA ISTVÁN-TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRA
DEBRECEN

A vörös kolostor és Scsavnicza fürdő.

A Vörös kolostor s a Dunajecz áttörése a Pienin hegységben egyike a legérdekesebb, leghálásabb és nem terhes kirándulásoknak, melyet ennélfogva a Szepesség látogatóinak nem kellene mellőzniök. Kétnapi ut, mely kocsin tehető meg. Az éjjet czélszerü a Korona-hegyi fürdőben vagy Scsavnicza lengyel fürdőben tölteni.

Visszajövet vagy Lublón át megyünk és utközben Lublóvárt is nézhetjük meg; vagy Ó-falun át menve Nedeczvárt is látogathatjuk meg.

Utak a Vörös-kolostorhoz.

A Vörös-kolostorhoz Szepes-Béla és Lubló-fürdő felől lehet jutni (l. a turistatérképet).

1. **Lubló fürdőről** 34 km. $3^1/_2$ óra kocsin (l. p. 320).
2. **Szepes-Béláról** 36·7 km.

a) *Kocsin* $4^1/_2$—5 óra. A kocsi ára 24 K (kétnapi ut).

Szepes-Béla—korcsma a Magurán 2 óra;
—Ófalu 2 óra = 29·2 km.;
—Vörös kolostor $^1/_2$—$^3/_4$ óra = 7·5 km.

Szepes-Béláról jó uton Tótfalun át a szepesi Magurára megyünk. Tótfaluhoz $^1/_4$-órányira a Seifvölgyben vannak alkalikus savanyuvizek: a Kamilla- és Badányi-forrás.

Tótfalu mögött jobbról emelkedik a hosszura nyult kopár *Kreighi hegy* 932 m., mely őskori leleteiről ismeretes. Itt őskori cserepeket és terraszépitkezés nyomait találták. A «Grájerhegy» elnevezés állitólag a kelták korából származik.

Majd erdőbe jutunk és lassan, szerpentinákon kapaszkodunk fel a hegynyeregre, a hol magánosan álló korcsma van (2 óra).

Innen valamivebb rövidebb, de rossz községi ut Richwaldon és Haligóczon át a Vörös-kolostorhoz visz ($1^1/_2$—2 óra).

A hegynyeregről éles kanyarulatokkal a letarolt hegyoldalon völgynek megyünk; Relyov, Hági, Hanusfalu, hol először pillantjuk meg a Koronahegyet és Mátyásfalu mellett, Ófalura 493 m. érünk, mely a szepesi Magura főhelye; (kerületi bíróság, szolgabirói hivatal, posta, hajdani harminczad) a Langer-szálloda kielégitő.

Csakhamar leérünk a Dunajecz-folyóhoz és jobbra fordulva (balra az ut Nedecz-várhoz vezet), ennek mentén haladunk. Éles fordulatnál megpillantjuk a gyönyörü Pienin-hegységet az imponáló Koronahegygyel.

A szép panorámát folyton szem előtt tartva, Sub-Lechniczen át a Vörös-kolostorhoz érünk. Az ut s a Dunajecz között van százéves hársfákkal beültetett gyephely padokkal és régi szent szoborral.

A Vörös kolostor mellett elhaladva, nehány percz alatt a korona-hegyi fürdőbe (Smerdzonka) fürdőhöz érünk.

b) *Gyalog Barlangligetről* a magurai turista-uton a Vörös kolostorhoz (6 óra).

Barlangliget—Kereszthegy (Magura hegyhát) 2 óra;
— Ödön-menház $^3/_4$ óra;
— Frankovahegy $^3/_4$ óra;
— Ófalu $1^1/_2$ óra;
— Vörös-kolostor $1—1^1/_2$ óra.

A javorinai uton a Zslebadovni-patak hidjáig menve, Zsdjár helység előtt, a pataktól jobbra mezei utra fordulunk, a melyen $^3/_4$ óra alatt egy keresztnél felérünk a Magura hegyhát gerinczére (közelben csőszház), hol szép kilátás nyilik a bélai mészhavasokra (l. p. 90).

A hegyhátról felváltva erdőben és réteken át egyenesen északnak tartva (jobbra a Jezerszkó-tóhoz), a fából készült, három szobát tartalmazó *Ödön-menedékházhoz* jutunk ($^3/_4$ óra), melyet 1888-ban a M.-Kárpát-

egyesület volt magura-javorinai osztálya épittetett; továbbá 3/4 óra alatt pedig a Frankova-hegy csúcsára hágunk fel 873 m.

Innen és már előbb utközben szép kilátás nyilik az Ó-falvi völgybe, (melyben a kocsiut Ó-falura visz), a következő helységekkel: Relyov, Hági, Hanusfalu, Mátyásfalu, Ó-falu. Balra látjuk a hosszura nyujtott Frankova falut, továbbá az egyhangu kopár hegyvidéken Kaczvin és Nedecz községeket.

Jobbról látjuk a Pienin-hegységet a dominálo Koronahegygyel és magunk előtt távolban Nedecz várát, a hová a Frankova-hegyről, vagy már előbb balra fordulva, 2 óra alatt lehet jutni.

A Frankova-hegyről völgynek megyünk Ófalu felé (1 1/2 óra). (Langer-szálloda.) Itt a templom előtt mezei utra lépünk, mely dombon átvisz s a kocsiutat baloldalt hagyja. A dombról az egész közeli Koronahegy szép panorámát nyujt. A kocsiutra leszállva, ezen a Vörös-kolostorhoz (1 óra) és a Koronahegyi fürdőbe (Smerdzonka) érünk 1/4 óra.

A koronahegyi fürdő (Smerdzonka), a Vörös kolostortól 1·1 km. 1/4 órányira, a Lipnik-patak mellett fekszik. A Koronahegyre gyönyörü a kilátása.

Közvetetlenül az ut mellett van egy uj épület, korcsma bérkocsik részére és az emeleten vendégszobák; az uj főépület a hegylejtőn fekszik tágas étteremmel és 8 szobával. A fürdőház s egyéb épületek régiek. A kis park nyugati oldalán van a fürdőtulajdonos, az eperjesi görög-katholikus püspök nyaralója, a ki a Vörös-kolostort s a Dunajecz mellett levő csárdát is birja.

A fürdő kéntartalmu forrását már a mult század óta használják.
A Smerdzonka név a tót «smrdjit» (= bűzlik) szótól ered.

A Vörös-kolostor 456 m. (Claustrum Sub-Lechnitzi, Claustrum montis coronæ).

Történelem. A Vörös-kolostor az egyedüli középkori karthauzi zárda Magyarországon, a melyben a czellák eredeti elrendezése és beosztása még látható; nevét a vörös cseréptől kapta, a melylyel födve volt.

A birtok adomány utján (1319) a karthauzi szerzetesrendre szállt, a mely 1330-ban a zárdát épitette. Eredetileg kettős fallal és bástyákkal volt körülvéve. Belsejében a szerzetesek czelláin kivül utasok számára is voltak szobák. A kolostort a husziták két izben sarczolták és pusztitották (1431 és 1438). Husz évvel utóbb ismét helyreállitották, de a XVI. századbeli villongások Ferdinánd és Zápolya között, ujabb felvirágzását gátolták. A zárda 1563-ban a szepesi káptalan birtokába jutott, miután 244 évig 24 perjel alatt, a karthauziak birták volt (1319—1563). Aztán a zárda birtokai egy évszázad folyamán (1563—1699) különböző nemesi családok (Mágócsy, Rákóczi, Thököly, Palocsay, Horváth, Báthory, Erdődy) kezén volt, mig végül a szepesi születésü Matyasovszky L. nyitrai püspök azokat 30,000 frton megvette s a kamaldulenziek szerzetének ajándékozta, a mely 82 évig birta (1699—1781). A zárdát 1756-ban teljesen restaurálták, de röviddel azután II. József császár által (1781), miként sok más zárda, illetve szerzetesrend, feloszlattatott. 1820 óta a kolostor az eperjesi görög-katkolikus püspök és káptalan tulajdona és jelenleg a püspöki erdőmester lakja.

A Vörös-kolostornál **három építészeti korszak** különböztethető meg.

A karthauzi szerzetesek által épitett legrégibb részek, a czellák és refectoriumok a harmadik udvar körül, a XIV. század elején, tiszta gót izlésüek. A második korszak a XVII. század közepére esik, a midőn a mostani, lőrésekkel ellátott körfal épittetett, még pedig, mint azt az utnak eső oldalon látható feliratok tanusitják, Rákóczi Pál és neje által. A harmadik korszakban (kamaldulenziek), a XVIII. század közepén, a torony s a mellékoltárok készültek. Néhány helyen láthatók ezek a betük: E. C. M. C., melyek jelentősége: Eremus conventus montis coronæ = A Koronahegy remete-szerzete.

Az utról az *első udvarba* lépünk, melynek épületeit gazdasági czélokra használnak. Ivhajtásos kapun át, mely a XV. század épitési módját mutatja, a második udvarba lépünk. A kapu fölött van egy czimer s egy freskokép: Krisztus a keresztfán. A kapu alatt ülőfülkék vannak.

A *második udvarban* a baloldalt levő épület kórházul szolgált; az északi oldalon napóra van, szemben tőle

Krisztus a keresztfán. A második udvar déli fala képezi a tulajdonképpeni zárdaépületet, melynek refectoriuma még az eredeti állapotban van, mig a többit a XVIII. század vége felé a kamaldulenzi barátok restaurálták.

A tulajdonképpeni zárdába vezető kapu fölött (jobb sarok) latin felirás mellett a *zárda czimere* látható.

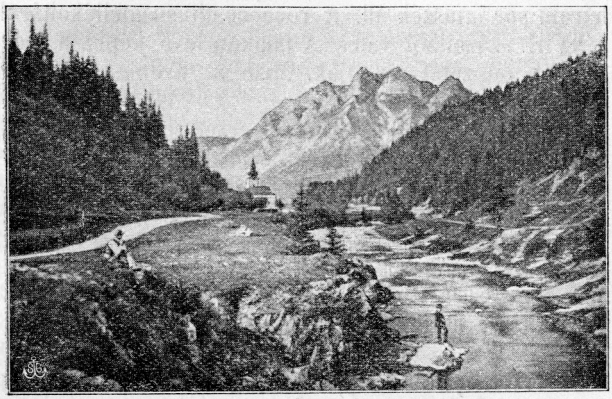

A Vörös kolostor a Koronahegygyel.

(A háromcsúcsos Koronahegy, kettős kereszttel.) Most a keskeny és hosszu *zárdaudvarba* lépünk, melyet jobbról a körfal, balról a zárdaépület s a templom határol. A zárdaépület földszintjén volt a refectorium és a konyha; az első emeleten a gyógyszertár, könyvtár és néhány szoba.

A *templom* egyhajós; ablakai a XIV. századból származnak; kapuzata a XIV. század gót stilus jellegét mutatja. Az orgonakarzat, a nyugati oldalon, nyolczszegletes oszlopokon nyugszik. Fölötte felirat van, mely az 1747-iki restaurálásra vonatkozik. A szentély két

oldalán mellékkápolnák vannak; a déliben egy szekrény a XVII. századból; az északiban a fekete-fehér pallóban Kapy püspök sirköve czimerrel és felirással van beleillesztve. A restaurálás alkalmával (1747) építették a mostani négyszegletes tornyot. A főoltár «Krisztus a keresztfán» műfaragványnyal, kettős oltár, melynek hátulsó oldala szintén képekkel van diszitve. Itt három sor imaszék áll. A roccocostilusu mellékoltárok a XVIII. századból valók. A falakon levő képek a szerzetesek öltözetét mutatják. Mise itt évenkint egyszer, bucsukor tartatik.

A *harmadik udvarban* a szerzetesek czellái közül kettő fenmaradt, azzal a felirással: «Silentium». Mindegyik czella kertecskével állt összeköttetésben, a melyben a szerzetesek saját sirjukat ásták meg.

A röpülő szerzetes mondája. A szerzetesek közül különösen egy Cyprianus nevű vált ki. Minden hasznos tudományban jártas levén, azon gondolattal foglalkozott, hogy a röpülés mesterségét feltalálja. Csakugyan készitett is magának szárnyakat, melyek segitségével a szomszédos Koronahegyre röpült. (Lindner Ernő költeménye.)

A Dunajecz folyón Scsavnicza-fürdőig.

A Vörös-kolostor és Scsavnicza galicziai fürdő között a Dunajecz két erős kanyarulattal a fölötte érdekes Pienin-hegységen át folyik.

A Pieninhegység, erősen gyürődött rétegekkel, ama mészlánczolat egy részét képezi, mely a fehér Dunajecz-folyótól Nedeczen és Czorsztynon át Lublóig és tovább terjed. Régibb hegység maradványa triasz-, jura- és kréta-kőzetekből van összetéve. A Pienin-hegység flóráját (az északi határőv l. p. 18) jellemzik leginkább a mésznövények. Fenyves és bükkös a növényzet főformációját képezi; ritka a Juniperus Sabinæ és Taxus baccata; endemikus faj az Aquilegia Ulepitschii és Chrysanthemum Zawadski-i.

A Dunajecz völgye itt völgyszorost képez; többnyire meredeken felnyuló kopár sziklafalak szegik be, a melyeken egyes fenyők láthatók; részben pedig sürü erdő födi a hegylejtőket. Útközben néhány, de veszélytelen viz-sebességen evezünk át, hol az evezők ügyességét csodáljuk, a kik csakis hosszu rudak segitségével az

egymáshoz csatolt csónakokat, vagyis kivájt fatörzseket kormányozzák. Az 1—3 m. mély viz különben csöndes és gyönyörü smaragdzöld szinü.

A jobbpart mentén a galicziai országos bizottság és Sesavniczafürdő által a mult század nyolczvanas éveiben készitett ut vezet, melyet visszatérőül használunk.

Az ut a Dunajeczen a kikötőhelytől Sesavniczáig két órát vesz igénybe. Lengyelül és németül tudó evezőt ladikkal a Koronahegyi fürdőben kell megrendelni. Ár személyenként 3 K.

A ladikra a Vörös-kolostor közelében szállunk. Előttünk emelkedik az impozáns Koronahegy, melyet balfelőli szomszédjától, a hatalmas Pod szkalnia Szkala nevü hegyes mészhegytől völgytorok választ el. Itt vizben álló gyermekek két póznán koszorut tartanak, a mely alatt a ladikot átbocsátván, ezért jutalmat remélnek.

Mindjárt a Koronahegy alatt, a folyam kanyarulata előtt az első,- s odább az Osztra-Szkala alatt a második sebességhez jutunk. Ez utóbbi hegy, valamint a Grabczicha vizsna és nizsna és a Glemboki szikla határolják a legközelebbi kanyarulatig a Dunajecz baloldalát, mig jobbról a «Klastorna-gora» nevü erdőboritotta hegyhát nyulik el. A *Grabczicha-hegyen* a sziklában kis ürt veszünk észre, melyben a halászok az éjjeli lazaczfogáshoz szükséges eszközöket tartják.

Majd eljutunk a folyó második hirtelen kanyarulatához erős vizsebességgel és magunk előtt látjuk a *Golicza* hatalmas meredek hegyhátát, melyet már most három oldalról megkerülünk. Alatta balra (nyugatnak) fordulva, magunk előtt áll a *Facmiech* nevü igen meredek mészszikla. Itt, ujabb kanyarulatnál ismét vizsebességen megyünk át. A *Peczki Szkala* mellett elhaladva, balfelől a *Ligarki* mészsziklához közeledünk, mire a *Cservona szkala* elibénk áll, mig jobbfelől az erdős Golicza a Dunajeczet határolja.

Csakhamar mindkét parton menházikót látunk: a jobb, magyar parton a «Csárdát», a bal, galicziai par-

ton pedig a mostanában már nem használt menházat. Ez az ut fele. A lengyel menház fölött magasan fönt a sziklákon tul látjuk a Koronahegy egyik csucsát, melyre innen meredek ösvény visz. Mihamar feltünik a *Szokolicza* (sashegy) impozáns hegyes kúpja is. Azután a Pienin hegyi patak hegytorokszerü völgyét hagyjuk el, a melynek felső részében a *Kunigunda-vár* romjai vannak.

A monda szerint a várat angyalok épitették. Kunigunda, III. Béla magyar király leánya, férjével, Boleslav lengyel királylyal állitólag a mongolok elől menekült ide (1241). Férjének halála után Kunigunda egyik zárda perjelnője lett és apáczáival az ismét megjelent mongolok elől ujra ide menekült. De sürü köd a várat láthatatlanná tette s a menekülőket megmentette. A romokhoz a Pieninpatak mentén és a Koronahegy hátán juthatunk.

A Szokolicza alatt erős vizsebességen áthaladva, a Przyhodki-szikla mellett megyünk el és jobbról a Biala Szkala fehér mészfalát látjuk, az erdős Golica szomszédját, a mely eddig elkisért. Uj fordulatnál előttünk áll a meredek, csaknem teljesen kopár Szedilko, mely mögött már a scsavniczai kopár dombvidéket látjuk. Most erős vizsebességen a lesniczi patak torkolata mellett megyünk el, s odább a Hukova és Kacze szirteket hagyjuk el. Itt a táguló völgy már elveszti regényes jellegét s előttünk jelenik meg Scsavnica falu. Még az utolsó vizsebességen is áthaladva, két órai ut után a Dunajecz partján levő kis fürdőháznál kötünk ki.

Innen hosszu fahidon a Ruszki-patakon átkelve, Scsavnicza nizsnia faluba érünk, a honnan az országuton 20 percz alatt az alsó fürdőhöz jutunk (utmutatóval). A fehér czölöpökkel ellátott kocsiut csakhamar a Scsavniczapatak mentén felfelé a felső fürdőhöz kanyarodik.

A kikötőhelyről a fürdőbe egyfogatu kocsi 40 f., kétfogatu 80 f., gyalog ½ óra.

Scsavniczafürdő 437 m.

Scsavnicza egyik legnagyobb galicziai fürdőhely, park

közepén, kopár magaslatok lánczától körülvéve, alsó Scsavnicza (nizsnia) melyen jöttünk, és felső Scsavnicza (vyzsnia) helységek között fekszik s az alsó és felső fürdőből áll.

Az *alsó fürdőt* (Miedzius), csinos parkozással s elszórt házakkal, többnyire lengyel izraeliták lakják. Itt két gyógyforrás és vizgyógyintézet van.

A *felső fürdő* öt forrással, az előkelőbb közönség által felkeresve, hegynek felhuzódik a Scsavnicza-patak mindkét partján. Számos épületei jól ápolt park közepén elszórtan állnak. A felső fürdő elején jobbra a szép uj templomot látjuk. A *Polszki-szálloda* mellett elmenve, s a Magdolna- és Valériaforrást elhagyva, a főtérre jutunk, a melyen a *Dietl-emlék* (obelisk) áll. A téren két oldalt vannak az ivócsarnokok és az Inhalatorium két forrással, mig az ötödik forrás fölebb fekszik. Tovább hegynek menve, kápolnához jutunk, s odább az első, *Olesza-vendéglőhöz,* szép kilátással a Dunajecz-völgyre. Közel ide van a tornyokkal és félkörü verandával ellátott szép *kaszino-épület,* táncztereммel, teke- és olvasószobával. Két zenekar naponkint kétszer hangversenyezik. Posta és távirda is van itt, ugyszintén Szubert A. krakói fényképész műterme. Hat orvos áll a fürdővendégek rendelkezésére.

A negyvenes években Scsavnicza Szalay E. polonizált magyar ember birtokában volt, a ki a fürdőt a krakói tudományos akadémiának hagyományozta, a mely azt 1876 óta birja.

A vendégek száma nehány ezerre rug; öthatod része Galicziából és Orosz-Lengyelországból való.

A hét gyógyforrás (konyhasósviz kettedszénsavas Natronnal) körülbelül ugyanoly alkatu mint Gleichenberg, Ems és Selters gyógyforrásai és kivált idült hurut ellen használtatik. Van itt három szálló és nagyobb étkező hely: Hôtel Martha, Hôtel Palaz (Olesza) és Hôtel Polszki.

83 nyaraló- és magánház 1240 szobával. A szoba ára naponkint 1·60—4 K; az elő- s utóévadban 30%-kal olcsóbb.

A *visszatérést* a Vörös kolostorhoz gyalog teszszük meg a fönt emlitett uj uton 2½—3 óra alatt; (a csárdáig 1½ óra gyalog; onnan 2 óra a koronahegyi fürdőig). (A lesniczi patakig kocsin is mehetünk (20—30 percz. alatt (egyfogatu 1·20 K, kétfogatu 2 K), gyalog ¾ óra Lehet Kroscsienkón és Nedeczen át is kocsin visszamenni 3½—4 óra alatt. (Nedeczig 1½—2 óra; Nedecz—Ófalu ½ óra; Nedecz—Koronahegyi fürdő 1 óra.)

Kirándulások a Vörös kolostorról.

A Koronahegy 982 m. (1½ óra, hálás kirándulás).

A Dunajeczen ladikon átkelve, kényelmes erdei ut vezet jobbra a Sobczanszki-völgytől az erdőben. A Koronahegy keleti lejtőjén felfelé később nyugat felé fordulunk és a hegyi réten, hol menedékház áll, kijövünk. Itt ital és hideg étel kapható.

A regibb, köves és helyenként meredek ösvény a Lobczanski-völgyben vezet hegynek.

A meredek sziklakúpok kettejére korláttal ellátott keskeny ösvény vezet fel.

A **kilátás** elragadó. Mélyen alant látjuk a Dunajeczet s a hegyes mészszirteket, az erdős magaslatokkal övezett Vörös kolostort és a koronahegyi fürdőt; e mögött a Lublóra vezető utat, Haligócz helységet és Lublóvárt. Balról (északkeletnek) feltünik Scsavnicza fürdő, a két hasonnevü falu között s a háttérben Galicziához tartozó hegyek sora. Jobbról (délnyugatnak) látjuk Ófalut, Nedecz várát s a háttérben a bélai mészhavasokat, melyek mögül több Tátracsúcs köztük a Kriván is látható.

Más, de sokkal terhesebb ut, a Dunajecz mellett levő csárdától vezet a Koronahegyre fel. A folyón átkelve, a lengyel menháztól fölöttébb meredek ösvény vezet hegynek; két erdei rétet elhagyva, 1½ órai kapaszkodás után a koronahegyi menházhoz érünk.

A haligóczi cseppkőbarlang.

Ezen barlangot a lengyelek Axamitkának nevezik, Axamit huszita vezér után; a föld népe pedig Mlieczna diera = tejlyuknak.

A koronahegyi fürdőhöz jó 1/4 órányira a lublói uton fekszik Haligócz falu, mely barlangjáról ismeretes. A cseppkőbarlang a helységtől északnak levő mész-dombláncban levő Cservena-szkala hegyben van s az utról is látható.

Ezen már a mult században ismert barlang annyiban érdekes, a mennyiben benne őskori tárgyakat találtak, ugymint kovakőszilánkokat, hegyes csonteszközöket, égetlen agyagcserepeket és egy kulturréteget (faszén); azonkivül barlangi medve csontjait.

Az ut kissé terhes. A hegyláncot meg kell kerülnünk s a barlangba lebocsátkoznunk. A barlang egészben véve két sziklahasadékból áll, mely nagy ürré kitágult. A menés benne nehézséggel jár.

Egy második, a Rablóbarlang, az előbbitől kelet felé s az utról is látható, a Hruby-szkala hegycsúcs déli lejtőjén van s benne barlangi állatok csontjait találtak. A többi barlang jelentéktelen.

Nedecz-vár (dunajeczi vár) 566 m.

a) **A Vörös kolostortól** 13 km. (1—1 1/2 óra kocsin, gyalog 2 1/2 óra).

A hirtelen utkanyarulat után, a Vörös kolostornál, Sub-Lechnicz helységen haladunk át; 1/2—3/4 óra után az ut Ófalunak ágazik el, mely helység látható. Magában álló nagy ház (kerületi bíróság, hajdan sóhivatal) mellett eljutunk Kalenberg községhez, a honnan már láthatjuk Nedecz várát. Az ut csakhamar ismét elágazik; az egyenes Czorsztynra visz, a balfelől levő pedig Nedecz faluba (melyet látunk) s a dombon fel a várba. Az ut utolsó fordulatánál előttünk áll az erdőboritott sziklán épült vár. Az előtte levő plateau-n néhány gazdasági épület áll.

b) **Barlangligetről a Magurán át Nedecz várához.**

Barlangligetről gyalog a Magurán át a Frankova-hegyig 3 óra, Nedeczig 2 óra = 4 1/2—5 óra.

Szepes-Béláról kocsin (Ó-faluig 3 1/2 óra, Nedecz váráig 1 óra) 4 1/2 óra.

Az ut legnagyobb része ugyanaz, mint a Vörös-kolostorhoz. (l. 341).

A vár belseje.

Széles út vezet a várkapuhoz, mely fölött vörös márványlapon a Palocsay-család czimere látható, a következő (latin) felirással: «Horváth György, Palocsa, Duna-

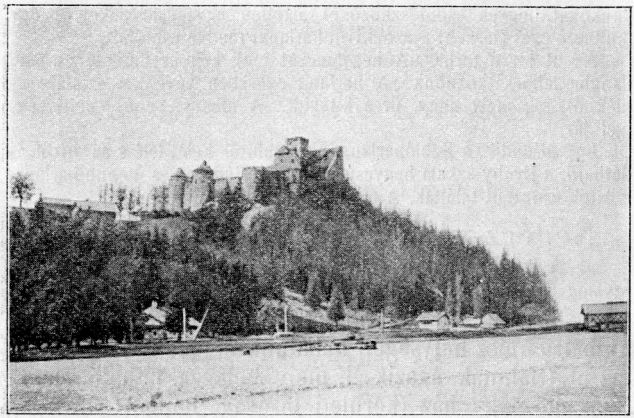

Nedecz vára.

jecz és Landok ura szerezte, nagyobbitotta és szépitette ezt a várat 1601-ben.» Más felirás: «Renovatum 1861. C. B. P.» a vár utolsó restaurálására vonatkozik.

Kapufolyosón át a várudvarra jutunk. Előttünk emelkedik a *régi vár*, melyhez két oldalról (háromszöget képezvén) a még lakható állapotban levő ujabb emeletes vár van hozzá épitve.

A régi vár és vártorony tökéletes rom, és néhány szobát kivéve, nehezen hozzáférhető. Az *uj várban* 11 szoba van, melyek legnagyobb része még jó karban

van. A kulcsárné mutogatja a nevezetességeket, köztük számos olajfestmény, a hajdani vártulajdonos Palocsayak arczképei s egyéb képek, mint dr. Faust arczképe; rézmetszetek; Palocsay bibornok szekrénye annyi fiókkal, ahány napja van az évnek; iróasztal, római kis tájképekkel, mely a pápa ajándéka. A nagy étteremben az

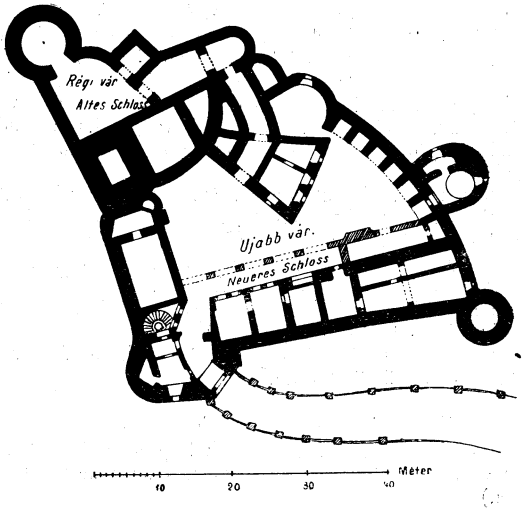

Nedecz-vár tervrajza.

utolsó Palocsaynak, nővérének és Palocsay bibornok arczképei láthatók. A székekre a Csáky-féle czimer van himezve.

A légfűtéssel ellátott verandáról lépcső visz a házikápolnához, szép oltárképpel. Innen folyosón át a régi vár néhány szobájához jutunk, a melyben magyar tárgyu festmények vannak. A felügyelő szobájában is van nehány régiség: fegyverek, szócső, melylyel a

Dunajecz tulsó partján levő Czorsztyn vár lakóihoz lehetett átszólni stb.

Történelem. Nedecz várát a Szepesség egyik legkisebb várát, 1319 és 1330 közt építették végvárul a közeli Czorsztyn lengyel várral szemben. A várnak nagy jelentősége volt, mivel épen alatta vezetett el a kereskedelmi út Krakóra. Szerződés szerint ebben a várban kellett volna ama 88,000 frtot visszafizetni, melyért a XVI szepesi várost zálogositottak el Lengyelországnak. A vár a szepesi főispánok alatt állt s ezek egyike, Zápolya Imre (1470) a várat megnagyobbitotta és megerősitette. A háboruban, mely Ferdinánd és Zápolya közt folyt, a vár végül Laszky birtokába jutott, kinek azt Zápolya, hüsége és érdemei elismeréseül adományozta (1526—1538). Laszky várnagyai mint rablólovagok igen ismeretesek voltak, kivált Kauffung, a kiről mondani szokták volt: «Ha a Kauffung Zsigmond nem fogott és nem fosztott meg kereskedőket, akkor beteg volt».

1589-ben a vár, vétel utján a Horváth-család birtokába jutván, Horváth György azt 1601-ben javittatta. Azután a Giovanelli-család, kezén volt száz esztendeig (1676—1776), a melynek a XVII. században Felső-Magyarországon nagy birtokai voltak, rövid idő kivételével, midőn Thököly elfoglalta (1683). A vár a Giovanelli-család kihalta után ismét a palocsai Horváthokra szállt (1776), kik a romladozó várat javittatták (1817 és 1823).

1857-ben a Salamon-család tulajdona lett, s Salamon Aladár a vár ujabb részét helyreállitotta (1869).

Czorsztyn-vár romjai 589 m.

Nedecz várával szemben, a Dunajecz balpartján Czorsztyn lengyel vár romjai láthatók meredek sziklán, a hasonnevü falu fölött. (Koresma.)

Történelem. A várat a XIII. században végvárként építették. 1433-ban a husziták foglalták el. A XVIII. század első felében kezdett a vár romladozni, a mit tüzvész még siettetett. 1811-ben a kormány, 1819-ben pedig vétel utján a mostani tulajdonos Drohojewski grófi család birtokába jutott.

A vörös kolostortól Szepes-Bélára v. Lublófürdőre.

Visszamenet vagy ugyanazon úton megyünk Szepes-Bélára a Magurán át (36·7 km.), (miközben meglátogathatjuk Nedecz várát is, mely Ó-falutól, hol az út

eltér 5 km.-nyire fekszik l. p. 350); vagy Lublóvár érintésével visszatérünk a poprádi völgybe (40·8 km.). (Gnézdától 19 km. térünk el Lublóra (4·8 km.) a honnan megmásszuk Lublóvárát).

Lubló-fürdőbe (34 km.) p. 320.

DUNAJECZ FOLYÓ ÁTTÖRÉSE.

1 : 40,000.

DURCHBRUCH DES DUNAJECZ.

Országhatár. Landesgrenze.

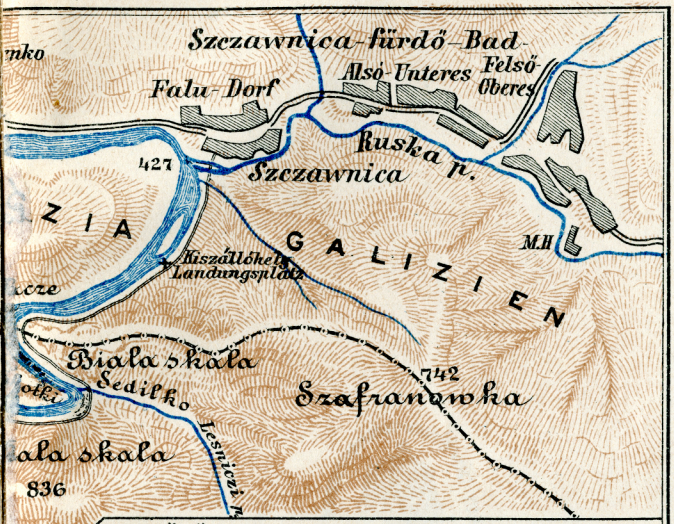

VÖRÖS KLASTROM. ROTHES KLOSTER.

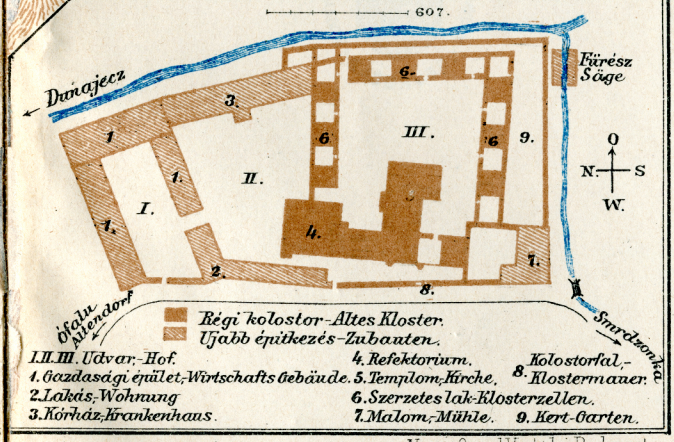

Régi kolostor–Altes Kloster.
Ujabb épitkezés–Zubauten.

I.II.III. Udvar,–Hof.
1. Gazdasági épület,–Wirtschafts Gebäude.
2. Lakás,–Wohnung
3. Kórház,–Krankenhaus.
4. Refektorium.
5. Templom,–Kirche.
6. Szerzetes lak–Klosterzellen.
7. Malom,–Mühle.
8. Kolostorfal,–Klostermauer.
9. Kert–Garten.

Nyom. Grund V. utodai, Budapest.